

CULTURA I MITJANS DE COMUNICACIÓ, DARRERE LA FRONTERA

Perpinyà 88 (I)

Dins el trencament de lligams que avui presenten els Països Catalans n'hi ha un que bat rècords: el que formen les comarques de darrere els Pirineus. Aquest és el primer de dos articles sobre una capital, Perpinyà, que acumula greuges i il·lusions mirant al Sud.

Fúivia Nicolàs

Des d'aquesta banda de la duana, Perpinyà i les comarques catalanes del Nord són esguardades amb una barreja de paternalisme, ignorància i indiferència mal dissimulada. Els tòpics del patriotisme sentimental —tipus «Muntanyes del Canigó» i llagrimeta— i la falsa nostàlgia per aquelles escapades en busca de cinema, casinos i llibres prohibits, han reeixit a amargar al Sud la realitat d'un país que s'arrossegava poc a poc cap a la normalitat. La frontera, a més de política, també ha estat mental.

Però, mentrestant, allà dalt anaven fent. I és ara, quan pot parlar-se ja d'una veritable eclosió cultural i d'una tímida estructuració política, producte de l'esforç d'uns quants, que els imperatius econòmics podrien donar l'empenta decisiva. «Apropar-se al Sud i integrar-se en l'àmbit català ha deixat de ser una consigna política militant, per esdevenir el crit de guerra d'empresaris, comerciants i financers de la Catalunya Nord», explica un jove economista rossellonès. El repte de 1992, quan caiguin les últimes fronteres econòmiques entre l'Estat espanyol i les nacions integrades a la CEE, obliga els catalans del Nord a escollir entre la perifèria parisenc, tan llunyana, i la perifèria de Barcelona, la gran metròpoli a dues hores de cotxe o una de tren, si arriba el TGV, que amb Tolosa i Montpeller acabarà fent l'eix econòmic més important del sud d'Europa.

És per això que Solange, una rossa pigada filla de *pied-noirs* que fa de secretària a la Cambra de Comerç de Perpinyà, està aprenent el català a la sortida de la feina, per tal de guanyar punts i millorar la seva situació. Cada dia són més els empresaris interessats a obrir-se pas en el comerç amb institucions i entitats del Sud, tot encetant contactes amb el poderós mercat —i di-

ficilíssim competidor— a què es trobaran encarats definitivament i sense protecció en un termini de quatre anys.

«Potser mai com en aquest moment des de fa més de tres-cents anys s'havien adonat els catalans del Nord d'allò que comença a Portbou, tot un món pròxim, més ric econòmicament, cultural i política, i dels nexes que hi ha entre les terres d'ambdues bandes de la frontera, començant per la llengua», indica l'economista. «Cal veure quines seran les conseqüències de tot això pel que fa als sentiments d'identitat nacional i cultural, i quins resultats extraeconòmics tindrà el previsible apropament econòmic al Sud», es demana, però.

Per a l'escriptor i periodista **Jaume Queralt**, un dels analistes més lúcids de la situació de Catalunya Nord, fets com la instal·lació d'importantes empreses dels Països Catalans del sud a Perpinyà, com Pascual Hermanos, o entitats financeres, com el Banc de Sabadell, i dades com la importància creixent del mercat internacional de Sant

Carles, on es distribueixen els productes agrícoles del Sud importats per a tot Europa, són més importants que qualsevol iniciativa cultural o política de caire catalanista. «Això, i només això, et fa pensar que hi ha un futur d'apropament real. Però també cal tenir en compte altres factors, és clar».

Aquests altres són deguts a l'esforç dels ciutadans que s'han esforçat a mantenir el català com a llengua d'intercanvi cultural, en crear un àmbit substret a la influència i l'hegemonia aclaparadora del centralisme parisenc.

El fet que la cultura de creació —art, música, literatura— que es fa ara a Catalunya Nord sigui catalana, o que hi hagi més nens que mai aprenent català a les escoles, o que hi hagi un setmanari i una ràdio locals en català, a banda de l'arribada de les ones de TV3,

Integrar-se en l'àmbit català: de consigna militant a crit de guerra d'empresaris i financers.

CALENDARI 1988 d'acció CULTURAL

750 Aniversari de la Fundació del Regne de València

Ja som a la VENDA
A les LIBRERIES

fan pensar que han canviat moltes coses en pocs anys, al Nord.

«Fa quinze anys era impensable sentir parlar català a tanta gent com se sent ara, tot i que encara l'ús de la llengua és molt minoritari. Tota una generació, els que tenen entre cinquanta i vint-i-cinc anys, van perdre l'idioma; són els joves i els nens els que han fet de nexa amb els avis», coincideixen tots els consultats.

Hi ha hagut, al Nord, un canvi substancial en la percepció que es tenia sobre els catalans del Sud. «És un procés lent, encara no majoritari, però que cada vegada es fa més evident», segons expliquen Joan Miquel Touron, de la Llibreria Catalana, i Jaume Queralt. «D'espanyols de merda, pobres, endarrerits i incults, els catalans del Sud han passat a ser vistos com a veïns rics, més rics que nosaltres i més desenvolupats en molts aspectes. Ara s'està entrant en el domini de la realitat: fins fa poc, encara eren majoria els que pensaven que Catalunya Nord era més rica que la de l'altra banda, si és que se sabia que a l'altra banda de la frontera hi havia alguna altra cosa que sol, toreros i flamenques. Per a molts, els únics catalans vivien en aquesta banda; a l'altra, el que hi havia eren espanyols».

I no parlen de catalans, diguem-ne *catalanistes*, si més no conscientment. Tot i que la Federació Sardanista és l'entitat amb més socis de Catalunya Nord —amb prop de 20.000—, que el Barça és potser l'equip més seguit i que quadribarrades i adjectius de *catalan* es reparteixen amb exuberància per les terres del nord, el sentiment diferencial català encara és mínim, segons Touron i Queralt. «Sempre hi ha hagut una frontera mental a Salses, per oposició als francesos, que ens tenien i ens tenen absolutament ignorats i decideixen per nosaltres, i sempre s'ha tingut una vaga consciència que érem *catalans*, com a identificació col·lectiva; però això no ha implicat un sentiment polític o cultural clar».

No ha estat vinculat a una estima a la llengua, ni a un sentiment de vinculació amb els altres catalans del Sud, ni s'ha posat en dubte que, com s'ensenya a les escoles, «l'única nació és la francesa», axioma de fe que dues guerres mundials seguides han gravat a foc en el cervell de la major part dels catalans del Nord.

«És molta la gent que té el cap hexagonal, com el mapa de França», repeteixen Touron, propietari de la Llibreria Catalana, Jaume Roure, personatge destacat del món polític, cultural i associatiu català, i Andreu Barrere, dirigent d'Unitat Catalana.

Però es tracta d'una creença que ha anat evolucionant al llarg de l'última dècada. Quan fa poc més d'un any Barcelona aconseguí la capitalitat dels Jocs Olímpics del 92, enfrontant-se a París, l'altra ciutat candidata amb més possibilitats, foren molts els perpinyanesos que se sorprengueren de sentir-se'n contents, explica el periodista Pere Coudugnan, especialista en temes esportius. «És com si s'haguessin adonat que una altra ciutat catalana havia pas-

la Catalunya Nord, és un altre dels mecanismes d'identificació que funcionaven i funcionen encara entre els ciutadans del país, ara amenaçat per la pressió del futbol omnipresent en mitjans de comunicació i preferit per la nombrosa població francesa, procedent de més al nord, que s'ha instal·lat al Rosselló.

Tot i que la modalitat de «XIII», amb tretze jugadors al camp, era considerada la més autòctona, el rugbi «a

normalment en les seves reunions i que reuneix joves, ancians exiliats de la postguerra i, entre d'altres, un petit contingent de *pied-noirs*.

Presidida per Jaume Roure i amb Patrick Auset de secretari general, la Penya Blau-Grana de Perpinyà no vol definir-se en el conflicte nunyista-antinunyista, que tanta polseguera aixeca al club, però té l'estatut de penya oficial i participa en les assemblees de socis. Sempre en català, expliquen,

A l'esquerra, l'emissora Ràdio Arrels. A la dreta, Àngels Falqués i Robert Abril, d'El Trabucaire.

sat la mà per la cara a la capital francesa, i calia sentir-se'n orgullós». Ja hi ha una associació de voluntaris olímpics, impulsada des de la Penya Blau-grana, que dirigeixen Patrick Auset i Jaume Roure, «feta amb l'objectiu que els joves del Nord se sentin també responsables d'aquests jocs olímpics que se celebraran al nostre país, a la capital de l'altre costat».

El trànsit de joves que van a divertir-se a la Costa Brava, fugint de l'escassa i avorrida vida nocturna del Nord, sempre ha estat constant. Ara hi ha, segons Jaume Queralt, més parelles «mixtes», de catalans d'una i altra banda, que mai. El vehicle de comunicació entre els joves d'un i altre costat, sobretot a les localitats petites, comença a ser el català, a diferència del que passa encara al Nord, sobretot a Perpinyà. «Aquí, lligar en català en un bar és encara un miracle», diu Joan Pere, un solter d'excel·lent aspecte, «si és que no et concentres en les turistes de l'altra banda o en les escasses noies que es mouen en els ambients nacionalistes de la Universitat». «¿Parles català?». «No, no sé espanyol», és un diàleg que se sent sovint.

«Encara queda molt d'aquells prejudicis que deien que parlar català fa pagès, i que sobretot en una dona fa molt lleig», expliquen. «Fora dels pobles més petits, són sobretot els homes els que parlen el català, perquè a les dones els han ensenyat a trobar-ho ordinari». El rugbi, esport tradicional de

quinze» que practica l'USAP, l'equip més important de la zona, és ara el més seguit per la població catalana del Nord, a banda de la petanca, l'esport amb més nombre de llicències individuals. Dos equips de «XIII», el Sant Esteve XIII i el XIII Catalan es reparteixen amb l'USAP les preferències rugbístiques, tots ells amb un nivell esportiu punter en els campionats francesos.

«Tot i que el moviment català mai no ha sabut aprofitar l'esport com a instrument de conscienciació de la gent del Nord —diu Coudugnan—, el ben cert és que, quan juguen els equips catalans contra els francesos, es veu ben clar que hi ha un sentiment especial: milers de banderes catalanes al camp, una eufòria i una agressivitat poc freqüents en la vida normal, i un entusiasme antifrancesc molt palès». Són molts els aficionats que retallen, dels adhesius que porten enganxats al cotxe, la «n» de «XIII Catalan». Perquè, i és una mica estrany, d'aquest equip sempre se n'ha dit popularment «XIII català». I la seva afició s'ha mostrat sempre més *nacionalista*, més antifrancesca esportivament parlant, que la dels grans equips bascos o occitans, tot i no arribar als graus d'identificació extraesportiva que el Barça desvetlla al Sud. El Barça, d'altra banda, té una penya a Perpinyà. Una seixantena de socis que es desplacen a aquesta banda de la duana cada vegada que hi ha partit important, que empenen el català

«perquè, l'espanyol, és que no l'entendem... Així, deixem al·lucinat, cada vegada que hi anem, una pila de seguidors barcelonistes dels que no parlen català».

Un altre grup que sí que el parla, aquest de forma habitual i sovint per no saber francès, és la multitudinària comunitat gitana que habita el barri de Sant Jaume, un dels més pobres i degradats urbanísticament de Perpinyà. Al seu mercat, pels seus carrers o pels bars és on pot sentir-se més sovint una llengua diferent al francès omnipresent a la resta de la ciutat. Són milers, viuen precàriament i no han estat mai, tampoc, en contacte amb el moviment catalanista, que quasi sempre els ha ignorat, en un desconeixement mutu de sempre. «Parlar català», diuen a Perpinyà els francesos, «fa gitano».

En aquest retrobament que els catalans del Sud han iniciat a marxa lenta els últims anys, ha estat decisiu el paper d'un nucli cultural restringit, potser poc conegut popularment i del tot desconegut al Sud, més enllà dels nuclis nacionalistes més conscients, i constituït per escriptors, cantants —la Nova Cançó sí que ha estat al Nord un moviment important, amb la figura emblemàtica de Jordi Barre al davant— i alguns universitaris i professionals. Compatibilitzant activitat cultural, política i associativa, repartint-se la feina entre pocs i demanant del Sud un ajut que no sempre ha estat el mínim necessari, s'han anat agrupant al

voltant d'institucions com la Llibreria Catalana, portada ara per Mijou i Joan Miquel Touron, les escoles La Bressola i Arrels, l'emissora d'aquest mateix nom i el Departament d'Estudis Catalans de la Universitat, potser el més actiu del complex universitari rossellonès. Amb una certa sensació de gueto, i amb el cansament de molts anys de feina voluntarista, comencen ara a notar-ne els resultats.

La cultura de creació, catalana

«Tot el que es fa de creació cultural a Catalunya Nord és en català», diu el periodista i escriptor Jaume Queralt. «Els creadors més innovadors, com poden ser-ho Roger Esteve, en arts plàstiques, Patrick Xifreu, en literatura, o Gerard Jacquet, en música, són catalans i treballen des d'una òptica catalana. Els dos extremismes locals són l'art modern i el catalanisme, i tampoc no és estrany que vagin junts. Hi ha grups de música contemporània; hi ha artistes, com Capdevila, que han estat capdavanters en els seus camps i que mai no han fet cultura francesa; hi ha tota una generació de joves escriptors que han optat pel català. Tot i que sense ajuts i sense la tercera part de les subvencions que rep la cultura francesa, les iniciatives catalanes tenen aquí molt més èxit que no pas les franceses, molt artificials».

També per a Àngels Falqués i Robert Abril, d'Edicions el Trabucaire, o per a Mijou i Joan Miquel Touron, de la Llibreria Catalana, l'interès cultural a Perpinyà és català. «Els intents de fer cultura francesa no han reeixit mai, potser perquè aquesta és una ciutat molt llunyana de la metròpoli parisenca, i també perquè no van més enllà de la imitació tardana dels models i les tendències francesos», diu Mijou. «I si és cert que es llegeix poc en català —afegeix Joan Miquel—, també ho és que es llegeix poc en francès o qualsevol altra cosa». No hi ha grans grups de teatre, i l'únic que es preocupa d'in-

vestigiar i fer coses noves treballa en català; no hi ha grans editorials, i l'única que realment funciona és El Trabucaire.

Només pel que fa a cinema, potser, no es pot parlar de present: malgrat el fet que Perpinyà és una de les ciutats més cinèfiles de l'Estat francès, amb un nombre desproporcionat de sales i un cine-club activíssim, el Jean Vigo, no hi ha producció catalana, ni és possible veure pel·lícules fetes al Sud en català, amb excepcions molt concretes i específiques de Pasqües a Rams.

Creada a finals de 1985 per Àngels Falqués, Robert Abril i Jaume Roure, l'editorial El Trabucaire ha tret ja al carrer una desena de llibres, de cadascun dels quals s'han venut entre mil i dos mil cinc-cents exemplars. L'objectiu d'aquesta empresa, constituïda «sense afany de lucre», és editar per a la gent de Catalunya Nord i encoratjar els autors locals, que comencen a obrir-se pas tímidament i amb greus dificultats al món editorial del Sud. «Aquest mai no s'ha preocupat excessivament de nosaltres», com diu Joan Tocabens, potser l'escriptor més venut a Catalunya Nord durant l'any passat.

Mijou i Joan Miquel, amos de la Llibreria Catalana, veuen passar pel seu esplèndid local de la plaça de Joan Bayrà allò més viu culturalment de tot el que es remena a Perpinyà. Autors, professors, estudiants, ciutadans inquietos i periodistes van i vénen constantment demanant llibres i discos d'una i altra banda de la duana. Allí es pot trobar de tot: el mateix que en una bona llibreria de Barcelona, pel que fa a llibres catalans, i també la producció literària puntera francesa. Creuen en el futur: «Hem demanat un crèdit a pagar en deu anys per tal de tirar-la endavant, així, doncs...» i saben que, si bé no es faran rics, tenen tots els punts per a seguir endavant. Venen molts llibres d'assaig —«tot el que vol estudiar història, arqueologia, llengua... ha de passar pel català»—, manuals i diccionaris de català —«més de mil diccionaris català-francès en un any; és molt

fort»— i les últimes novetats en novel·la.

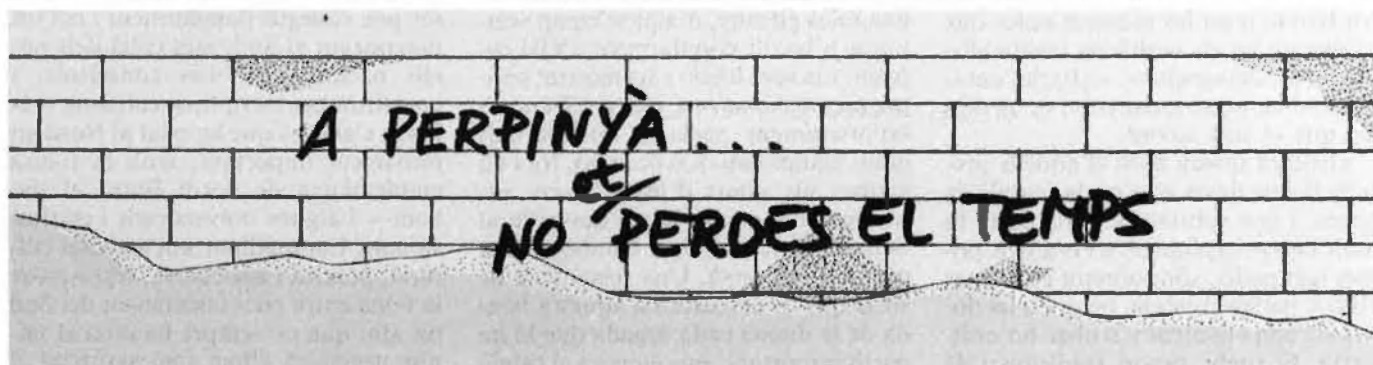
Els autors del Sud més venuts al Nord són Pedroló, Pla, la Rodoreda... «clàssics, com a tot arreu; però també es venen bé les novetats, i mai no falten compradors per a novel·la negra o els llibres de Columna i Quaderns Crema, per exemple». D'autors del Sud, n'hi ha una pila. A més de Pere Verdager i Jordi Carbonell o Renata Portet, editats a Barcelona, al Sud són populars autors com Josiana Dualde, Patrick Xifreu, Joan Tocabens —*best seller*, amb *Quan sagna el Llobregat*—, Jaume Queralt o Jordi Perer Sardà.

Al Premi Vila de Perpinyà Modest Sabater, hi van participar l'últim any una dotzena d'autors del Nord, a banda de més de trenta del Sud, i els Jocs Florals que se celebren el darrer diumenge de maig són punt de trobada per als nombrosos poetes del país, sorpresos ara pel fet infreqüent que la novel·la sigui un dels gèneres més treballats per tota la jove generació d'autors que ha sorgit en els darrers deu anys amb una força insòlita.

Joan Tocabens, tanmateix, es queixa: «Els autors del Nord no tenim dret al fracàs; un mercat reduït i poc obert encara al Sud no ens dona opció a equivocar-nos, quan ja els tiratges són petits i l'exigència de qualitat és cada vegada més gran». La literatura infantil i juvenil, però, encara no ha arrancat: els joves no llegeixen en català, i encara menys els nens, a banda dels textos de classe. Els textos escolars són majoritàriament en francès, i també quasi tots els universitaris, amb algunes excepcions específiques, molt limitades, importades del Sud.

Llegir, sentir i veure informació

Llegir el diari, a Perpinyà, és llegir l'*Independent*. Es tracta d'un costum tan arrelat, d'un hàbit tan tradicional, que pocs ciutadans inquietos, per oposats que siguin al seu concepte dretà i francès de la informació, s'hi poden

Jaume Queralt.

sotstreure. Amb una edició específica per als Pirineus Orientals i una orientació fortament localista, l'*Inde* ven en conjunt uns cent mil exemplars al Llenguadoc-Rosselló i depassa sense rèplica el seu mínim competidor, el *Midi-Libre*, de tendència pro-socialista.

Tots dos s'han anat adaptant en els darrers anys a la realitat d'una eclosió catalana en els camps cultural, polític i econòmic i, sense cap interès per promoure-la, s'han anat obrint, però, a les informacions sobre Catalunya-Sud, sempre més destacades que les de la resta de l'Estat espanyol, i a les que parlen de l'activitat del nuclis catalanistes locals.

L'*Independant* té trenta ratlles diàries en català, sempre d'articles d'opinió general —mai d'informació, i encara menys política— i informa sobre les activitats polítiques i culturals catalanes, tot publicant els comunicats i notes de premsa que se'n fan ressò. També el semanari comunista local, *Le travailleur catalan*, políticament oposat a qualsevol iniciativa catalanista, té una crònica setmanal en català igual que *La croix*, el setmanari catòlic, que ha mostrat en els últims temps un cert interès per la qüestió.

Però no ha estat fins el dia 7 de maig de 1987 que els ciutadans del Nord han pogut informar-se en català del que passa al seu país. Aquell dia sortia al carrer el setmanari *Punt Diari-Catalunya Nord*, única publicació d'informació general feta en català més amunt de la duana, per bé que amb capital i equip d'impressió a Girona. Editada per la mateixa empresa que publi-

ca el *Punt Diari*, cada vegada més difòs a les comarques gironines, aquesta revista amb format de diari té redacció a Perpinyà, amb cinc persones a dedicació completa i un ample ventall de col·laboradors, la major part dels quals són universitaris i professionals. El coordinador de l'edició és Carles Sarra, ajudat per Josep Colldemont, que fa de redactor en cap i enllaç amb Girona, i per Josiana Cabanas, escriptora i secretària de redacció. «Volem fer informació general amb un to de *magazine*, sense oblidar l'actualitat immediata i l'opinió, oberta a tothom i, molt en especial, als col·lectius polítics i culturals catalanistes», diu Sarra.

«Tenim l'avantatge de poder aprofundir temes que la premsa francesa quasi no toca, i de ser-ne més independents en el tractament», explica Cabanas, «i malgrat que el mercat no és gens fàcil, hem pogut assolir les fites que havíem fixat». El creixement, diuen, ha estat constant: quasi 1.500 subscripcions —entre el Nord i el Sud— afermen la seguretat d'un tiratge al voltant de 4.000 exemplars, ja amb publicitat d'empreses locals. «L'objectiu és fer que sigui rendible, tot interessant tant al públic amb consciència catalanista militant com a altra gent que senzillament vulgui estar ben informada».

També segons diu Josep Colldemont, redactor en cap, el *Punt Diari-Catalunya Nord* ha estat ben rebut per la competència periodística, i ha observat unes certes reticències oficials. A les promeses inicials va seguir immediatament el silenci més absolut: ni subvencions oficials, ni subscripcions institucionals, ni cap mena d'ajut. Tampoc no hi ha ajut del Sud, més enllà del fet que s'imprimeix a Girona als tallers del *Punt Diari*, l'empresa propietària, que es fa càrrec del finançament d'ençà que el projecte començà a ser una realitat.

A banda d'algunes publicacions comarcals, com la revista *Font de Segre*, que edita l'Associació Cultural de Llo, i d'algunes altres revistes de caire cultural, els catalans del Nord poden adquirir la premsa del Sud —diari *Avui*, *EL TEMPS*, *El Món*, etc.— a la Llibreria Catalana i en alguns altres punts de venda, tant a la costa com a l'interior, ara ja sense retard, si bé la difusió encara és minoritària.

Pel que fa a altres mitjans de comu-

nicació, tan sols una emissora francesa —la que té més audiència— dedica un espai del seu temps a radiar informació i música en català. Es tracta de Radio France Roussillon, amb mitja hora cada migdia d'emissió en català i tres hores al mes de debats, en francès, sobre la història de Catalunya Nord. També poden escoltar-se sobre la ratlla fronterera algunes emissores del Sud i, d'ençà fa poc, Catalunya Ràdio arriba a Perpinyà, com ho demostra la participació habitual de ciutadans del Nord en programes oberts a les trucades dels oients. L'escassa atenció que l'emissora nacional de Catalunya atorga en els seus informatius a les notícies del país és, però, la queixa més freqüent entre la gent que l'escolta.

L'única emissora que emet la programació íntegrament en català des de i per a les comarques del Nord és Ràdio Arrels, de l'Associació Arrels. Instal·lada en un pis sobre el Casal Català, i amb uns mitjans precaris, que han anat millorant a poc a poc amb aportacions particulars i petits ajuts oficials, Ràdio Arrels va ser legalitzada pel primer govern Mitterrand com a rà-

Joan Miquel Tourn i M. Josepa Garner, a la llibreria «Catalana».

dio associativa sense possibilitat de radiar publicitat. Segons Berenguer Ballester —«Bringuet»— i Àlex Ranyé, dos dels responsables de l'emissora, junt amb Pere Manzaneres, Ràdio Arrels pretén ser una ràdio normal, «un mitjà d'informació i distracció que trenqui la idea que en català tan sols pot fer-se folklore o militància». Ranyé i Ballester, refugiats polítics del Sud —«Bringuet» aconseguí els papers per a poder quedar-se a finals de la passada setmana—, no saben quin ressò d'audiència obté l'emissora, però han constatat que cada vegada són més les trucades que reben d'oients que parlen francès, «fet que indica la penetració de la ràdio en capes distintes de les estrictament militants». La Plana del

Rosselló, el Conflent i el Vallespir reben bé el senyal d'Arrels, mentre que el Capcir i la Cerdanya tenen algunes dificultats que la instal·lació d'una antena més potent, a curt termini, tractarà de solucionar. Als seus informatius, dividits en quatre blocs —Catalunya Nord, Països Catalans, Estat francès i Internacional— fan el que anomenen *militantisme subliminal*, «caracteritzat per un llenguatge determinat, diferent a l'imposat arreu pel centralisme francès, i per l'esforç per consolidar un espai informatiu de Països Catalans».

Pel que fa a televisió, el camp en què la penetració del català ha estat més difícil, tan sols un dels canals estatals francesos, FR3, dedica un mínim espai a la llengua del país, amb la transmissió cada diumenge del curs *Digui, digui*, i un documental de vint minuts cada tres setmanes, per cert, ben poc seguit. FR3, que emet també per a Montpeller, és també l'únic canal en què els ciutadans del Nord veuen reflectida —en francès— la realitat informativa del seu país. «Els dos canals estatals ignoren absolutament tot el que no sigui estrictament parisenc, tant que a Bretanya o Marsella la gent no sap ni on està Perpinyà ni tan sols si per-

tany a l'Estat francès o, com és freqüent sentir en sortir d'aquí, si és una ciutat espanyola», diu Queralt.

L'entrada de TV3 a l'espai hertzian del Nord ha estat també, com al Sud, un dels fets més importants dels últims anys. Ara mateix, la televisió de Catalunya es pot veure a Perpinyà, en una petita part del Vallespir i a la Cerdanya, sempre que el receptor segueixi el sistema Pal. Els aparells de fabricació francesa pertanyen al sistema Secam, fet que fa més difícil i més car poder accedir des de casa a les ones de TV3. Tanmateix, l'èxit de TV3 ha estat palpable també entre la població nocalanoparlant, que veu sovint pel·lícules i, sobretot, transmissions esportives. L'emissió d'un partit de rugbi de l'USAP, l'equip de Perpinyà, l'any passat, va batre rècords d'audiència. I, tot plegat, és un dels factors més importants en el canvi d'imatge que per als ciutadans del Nord han experimentat en els darrers anys les terres del Sud. «Tenen una llengua i la parlen sense avergonyir-se, tenen diners i decisió per a fer una televisió pròpia i digníssima i un poder econòmic, polític i cultural creixent», s'ha començat a pensar més enllà de la duana, segons expliquen Queralt i Touron. «I això ha fet que

molta gent comenci a plantejar-se que potser convé estretar lligams: gent que mai no havia pensat en els catalans de l'altra banda més que com espanyols, i en els catalanistes d'aquí com a il·lusos».

Les ones de TV3 arriben al Nord, d'una banda, mitjançant el repetidor de la Molina, encarat en aquesta direcció, i de l'altra, en un àmbit més reduït, a través del repetidor instal·lat per tres ajuntaments —Cerbere, Portvendres i Banyuls— de la Costa Vermella, de distintes tendències polítiques, «que s'han posat d'acord per primera vegada per tal de fer això. Aquesta antena ha estat amenaçada d'enderrocament després d'una denúncia formulada per la televisió estatal francesa, i aconseguí de mantenir-se gràcies a l'oposició popular, massiva i unitària, i a una curiosa circumstància legal. Segons la legislació francesa, no hi pot haver instal·lades en territori francès antenes d'altres televisions nacionals... Però TV3, com tot seguit van argumentar els advocats que van fer front a la denúncia, no és una televisió nacional, sinó regional. «I és que ser una regió, segons com es miri, té algun que altre avantatge», considera des d'aleshores Joan Miquel Touron. □

«TIRANT LO BLANC»

(Espectacle de titelles)

DE JOANOT MARTORELL
EN VERSIÓ D'ENRIC CERDÀ
I DRAMATÚRGIA DE MANEL CUBEDO

Un llibre de cavalleria netament valencià. Una obra mestra, predilecta de Cervantes. L'aventura, l'amor, els combats. Una miniatura històrica, un gran espectacle i la màgia de les titelles.

CENTRE PERMANENT PER A ESCOLARS I PÚBLIC FAMILIAR
Tots els diumenges a les 10 h.

Funcions: matí, 12 h. vesprada, 17 h.

De dilluns a divendres, coordinació per col·legis.

UNANIMITAT ENTUSIASTA DELS PROFESSORS

"Aquesta miniatura històrica té molt de mèrit en la seua realització i hem estat orgullosos d'haver vingut a veure-la" (Col·legi "BEATO CARMEL". REAL DE GANDIA)

"Una obra meravellosa i un treball en cisador" (Col·legi "VICENTE GAOS". VALENCIA)

"Una magnífica adaptació. Amb l'agraïment" (Col·legi "LOPE DE VEGA". TORRENT)

"Meravellós, tendre, emocionant. Hem viatjat emocionats junt a Tirant com uns cavallers més" (Institut "EDUARDO PRIMO". CARLET)

"Enhorabona per la vostra contribució al redreçament de la llengua, l'art i la cultura del nostre poble" (Col·legi de SILLA)

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA